ANY VI — *Sabadell 9 Octubre 1892.* — NÚM. 273.

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya.

-- La correspondencia al Director. --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Las Valls núm. 23.
SABADELL.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. . . . . 2 rals al mes.
Fora. . . . . 8 » trimestre
Un número sol. . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

MEMORIA

DEL SECRETARI DON JOAN CAPMANY LLEGIDA EN LA REUNIÓ GENERAL DE SOCIS DEL «CENTRE CATALÀ» D' AQUESTA CIUTAT VERIFICADA 'L DIA 1 D' OCTUBRE DEL PRESENT ANY

Companys:

L' esperit s' eleva irissat y palpitant fins á las celestivas regions ahont hi anidan los recorts y prenen forma las mes falagueras esperansas, al veures reunits celebrant per sexta volta la vetllada de fi de curs, donchs la festa d' avuy sagella nostras glorias y alegrías de tot un any y ensemps la fibra més íntima del desitj se mostra anhelant y disposada á rependrer la vía empresa, á desbrossar lo camí encatifantlo de rosas pera que Catalunya regenerada entri triomfant y esplendorosa en lo concert solemnial dels pobles lliures.

Aquestas son nostras aspiracions, vostras ánimas nnidas com l'espós á la esposa á plerét s' ho diuhen y 'l jamay interromput entusiasme de que continuament heu donat probas demostra las rahons poderosíssimas que impulsaren á aquells joves poetas de ja fa sis anys á obrir las portas d' una nova y vella causa pera aplegar sota un mateix cobricel las voluntats dispersas, frisosas pera conrehuar la feconda llevor catalanista.

A fé que molt s' ha guanyat desde aquella memorable fetxa; gireu los ulls, ficseu lo pensament á la primitiva Associació, repassant una á una las elegíacas estrofas cantadas á la *Murta-viva:* cants qu' en-

gendrá l' Amor y alletá la Fé, mística barreja de planys y anyoransas qual afalagador esdevindre inspirava tendres idilis; avuy al igual que la flamarada calciga imponents massas, lo «Centre Catalá» seguint la dictada vía ha fet veurer la llum de la veritat als indiferents y ha convertit á molts sprits-forts que no coneixentnos nos motejavan de separatistas, retrógados y altres termes per l' estil aplicables las mes de las vegadas al rarquitisme doctrinal de sos ilustres quefes.

Avuy, ab tota la forsa de nostres pulmons podem dir ben alt, tan que si es precís la terra se somogui á la nervuda convulsió dels enemichs de nostra Catalunya, que la *idea* d' un temps es ja *causa*, que 'ls sabadellenchs que la sustentan van perdent la paciencia, que 'ls catalans exigeixen sos drets y llivertats y que 'ls himnes heróichs que entonám á la *Viva-morta* fastiguejada al fi de viurer com l' os que 'l bohemi fustiga, preludi son del primer cant d' independencia.

Estrident armonía, quan tardas á vibrar! los penyals del Montserrat t' esperan pera repercutirte, puig ells remembrant los sabis usatges y 'ls capítols per disort empolsats de nostra gloriosa historia veuhen lo miserable lloch en que 'ls códichs moderns t' han colocat; sos marlets coronats pels núvols contemplan á travers de la maresma las antillanas terras, descubertas fa quatre sigles, gracias al tresor de la corona d' Aragó. que ja no ploran sa esclavitut y de tu 's planyen, patria benvolguda, de tú, sobirana d' estats y pobles, tu que vessas á dolls la civilisació y cultura y las cadenas penjan de ton cos com lo criminal expiant sas culpas, lo fuet despótich fibla tas carns privante 'l viurer quan per aquesta desagrahida patria gran has donat fil á fil, generosa, tota la sanch de tas venas.

Perque t' han vist debilitada mancante 'l puntal de tos fills, han estellat tas brancas com si fossis un arbre caygut, pero estém en plena primavera y la sava rebull enrobustint tos membres, los gemats rebrots crescuts á ta ombra benfactora punyeixen ja al destraler que s' hi acosta, corroborant aixís altre vegada la inesborrable frasse del inmortal poeta-músich:

La Patria no mor may, la Patria es forta.

***

Compatricis: Cada dia se 'ns ofereixen probas convincents de que Catalunya esqueixa las glassas de dol y 's vesteix ab colors vistosos.

Veyent l' increment que pren nostra causa, fa pochs dias un cap de colla polítich pretengué demostrar que solsament la historia es lo que ampara als regionalistas, dihent qu' estavam mancats de rahó al defensar nostres ideals.

Llarga tasca sería l' exposar las sólidas rahons que tenim pera rebatrer tals arguments, pero 'm concretaré á dirne una que per ésser

la més senzilla y de mes trascendencia, ha sigut lo motiu obligat de tots nostres discursos. ¿Existeix rahó mes poderosa y de sentit comú y pot exigirse menos á que se 'ns retorni l' anyorada llibertat en mal-hora robada fa 178 anys?

¡Ay si poguessin reclamarse 'ls danys y perjudicis que la carencia d' autonomía han reportat á nostra terra!

¡Ay si l' hora arribés de presentar lo compte-corrent y 'l memorial d' agravis!

Pero aixís no será, ni ho volém: en primer lloch perque 'ls *hidalgos ahhijados* de la vila coronada solen pagar ab paraulas, mala moneda, y segonament perque si ab bona volguessin pagarnos, dat lo cas d' esser possible, succehiría lo d' aquellas covas que fa poch temps visitarem en S. Miquel del Fay, que 'l riu hi passa per sobre y sempre traspúan.

Dels agravis no 'n parlém perque tant se 'ns ha bescantat y tantas han sigut las ofensas que la plaga polítich-madrilenya ha inferit al poble catalá, que pera rentarlos sería necessari recorrer á extremats procediments, y senyors, no val la pena, donchs que 'l centralisme cau baix lo pes de sa propia culpa, com l' arbre raquítich de podrida soca.

Las petitas patrias se vindicarán y sa complerta restauració no es pas llunyana, benehim anticipadament l' hora perque qüant hi siguém, ab lo tragí no 'ns en descuydessim.

Sempre amatents en cumplimentar la veu de la mare, nou llatzer que ressucita clamant ab veu enrobutida vull renáixer, vull renáixer, llurs estimats fills no podían restarhi sorts baix cap concepte y la patriótica Associació que 'ns agermana cumplint ab lo sant dever á que l' obliga l' objecte pera que fou fundada, necessitá donar mes amplitut á la propaganda catalanista, puig no bastava la que podía oferirli ab vetlladas periódicas celebradas ja en lo saló del Municipi, ja en societats, ja en teatros com fins á la entrada del present curs s' havía fet.

Pera satisfer tals aspiracions lo Consell General va considerar impossible 'l pis de la Rambla ahont hi estava instalat lo Centre y 'l dia 7 de Febrer concebí la idea de dedicarli un edifici.

Reduhit era en veritat, lo nombre de socis allavoras, pero la voluntat de propagar nostras benefactoras doctrinas que reflorían, era poderosa, y com sempre succeheix, la forsa moral vencé á la material en la desnivellada lluyta.

Transcorreguts cinch mesos de la sessió general del 21 de Febrer, convocada pera tractar d'empendrer las obras, lo nombre de socis s' havía triplicat, evidenciant aixó, que 'ls nostres desinteressats esforsos s' acullían favorablement en la industriosa ciutat nadiva.

Lo dia 5 de Juny formará época en los anals del Centre. Eran las 9 de la nit, atestats estavan los salons del nou edifici per numerós públich compost de lo bó y millor de Sabadell, ansiós de que 's dongués comens á la vetllada inaugural. Tót respirava magestat, la llum progectava tangencials sos raigs arrodonint caras y rejovenint semblants, miralls innegables de l' alegría sadollant dels cors, que, trasportant sos efluvis á n' els llavis, remorejavan cofoys, de la mateixa manera que 'l fullam rebent lo bes de la frescal marinada quan la llum del sol cixent li renova la vida. Per fi comensá la festa y 'ls murmolls se perderen: distingidas personalitats feren ús de la paraula y altre colp aquells poetas que feya cinch anys com David al Senyor tanyían psalms á la Patria, radiants de joya s' os mostravan, dihentvos, héus aquí nostra obra, lo santuari está bastit, prepareuvos pera lo vel del altar, donchs descorrer, Pasqüa s' acosta.

Tingué lloch la 2.ª vetllada lo dia 24 de Juny, essent á cárrech de la secció de Bellas Arts y Bellas Lletras lo mateix que la del 2 d' Agost verificada ab motiu de la festa major d' aquesta ciutat; en abduas vetlladas hi prengueren part ademés dels socis, distingidas senyoras y senyoretas á las quals en nom del Consell General sortint renovo l' expressió mes respectuosa del nostre agrahiment,

Avans dels festetjos dels dias 1, 2 y 3 d' Agost, s' iniciaren la serie de conferencias públicas que 'l Centre continuará donant, referents á las Bases de la Unió Catalanista aprobadas á Manresa: se verificá la primera 'l dia 23 de Juliol, conferencianthi D. Pau Colomer com á individuo de la Junta permanent de la Unió y 'l distingit jurisconsult D. Sebastiá Farnés; esplicá lo senyor Colomer la totalitat de las bases y de la manera com foren redactadas, discutidas y aprobadas, y 'l senyor Farnés la base 7.ª Las bases 6.ª y 15.ª foren las desenrotlladas respectivament per D. Anton de P. Capmany y D. Joan Freixa y Cós en la 2.ª conferencia del dia 16 d' Agost.

No estranyéu que no parli més extensament de las avants ditas bases, encare que sa importancia sia grandiosa pera la causa catalanista y sian innumerables los beneficis que indefectiblement reportarán á Catalunya, puig considero primerament que 'l meu desgirbat trevall se faría interminable y ja he molestat prou vostra benévola atenció, y segonament perque sa trascendencia podreu jutjarla en las vinents sessions dedicadas al exclussiu y detingut exámen de cad' una d' ellas.

Y pera acabar, senyors, després de remerciarvos en nom del Consell General que avuy fina, totas las provas d' adhessió prodigadas als actes públichs y privats portats á terme baix las direcció de vostres elegits, deixeume dirigir quatre mots á mos joves companys de

causa principals factors dels travalls realisats durant l' exercici de 1891-92.

Pera vosaltres son mas darreras paraulas, crissálidas que furgueu pera eixir á la llum del dia, pera vosaltres que sentiu bategar lo cor quan ressonan per vostres adins com bramul selvatge cada injuria dels polítichs y dels fills desagrahits á Catalunya: per los que saturats del amor á la Patria descubriu nous horitzons quan s' os canta lo vell cant, quan s' os recordan nostras llibertats y costums malversadas.

Desde aquest honrosíssim é inmerescut lloch, me plau recomanarvos la mateixa perseverancia en tot lo que 's refereixi á catalanisme, penséu que nosaltres, la joventut d' avuy, venim destinats á escoltar á la Mare quant 'ls fills, trevallém sens descans cercará pera 'l prompte triomf de la causa catalana, cada dia ab mes dalé, ab verdadera frisansa, aixís aclarirém nostre cervell y desarrollarém nostra musculatura, y las forsas exercitadas desde tant temps estarán dispostas pera l' instant desitjat en que Catalunya ho necessiti.

HE DIT.

SECCIÓ POLÍTICA

Lo viatge del *ilustre jefe* del partit conservador, senyor Cánovas del Castillo, de Madrit á Huelva, no ha sigut pas tan rich en entussiasmes ni ovacions com los que acostuma á fer 'n Sagasta.

La veritat, siga dita, encara que 'l fussionisme no sigui la nostra flaca.

En cambi, si no hi han hagut aquells vivas al *padre de las libertades*... etc. etc., ni aplausos aixordadors, ni techs mónstruos, ni fochs artificials, que tan *expontáneament* saben organisar los fussionistas *provincianos*, han obsequiat á 'n Cánovas ó s' ha fet obsequiar, qu' això no ho diuhen los telègramas, ab algo que val mes que totas aquellas faramallas.

Si no han mentit los periódichs que duyan la noticia, en la estació de Sevilla varen saludarlo nada menos que ab la *marxa real*.

¡Amigo, y que satisfet devia queder l' insigne estadista!

¡Ell, un home, al fi y al cap fill del poble, veurers tractat com á un primpcep de la sanch!

¡Oh, ilustre Cánovas, are ja pots deixar la presidencia que lo qu' es aquest honor ja ningú te 'l treu de sobre!

Lo pretendent al trono d' Espanya, don Carlos VII., ha celebrat un interview ab un periodista sens dupte per seguir la moda de fer públicas, sense com va ni com costa, las opinions particulars de cada individuo que 's creu ab drets ó condicions de ser alguna cosa mes que un simple particular.

Res te donchs d' extraordinari que 'l gefe dels tradicionalistas hagi volgut escarnir als liberals del dia y prescindint de la peculiar circunspecció dels de la colla en aquestos assumptos, escampi *urbi et orbe* la opiniò que li dongui la gana.

Lo que si te alguna cosa de particular es la tranquilitat y l' aplom ab que afirma D. Carlos que l' estat actual de cosas acabarà ab República y seguidament vindrá ell y 'ls seus á fer la felicitat del pays.

Sembla mentida que á la seva edat no comprengui que 'l seu somni es un impossible

Quant mes valdria vegetar tranquilament durant los anys que li quedan de vida, y deixarnos en pau als pobres contribuyents espanyols, que prou pena tenim á sobre ab tants *ilustres jefes* y nts babaus satélits, com s' han juntat pera arruinarnos.

Acontentis com ho fa 'n Ruiz Zorrilla, fent la por de tant en tant desde la vehina república y reguis del cap lo seu desballestat pensament

Al fi y al cap, los extrems se tocan, segons diu lo dihxo, y res mes natural que en fer lo *papu* s' avinguin desde Fransa é Italia los pretendents Carlos VII, y Ruiz Zorrilla.

***

Per cert que tant com la sortida de D. Carlos hem trobat xocant lo comentari que fa á sas declaracions nostre colega *El Federal*.

Diu entre altras cosas: «Venga pues la República y así ajustaríamos cuentas.»

«Vaya si las ajustaríamos».

Aparteu las criaturras que passan los liberals á la moderna.

¿Y d' aixó se 'n diu llibertat, igualtat y fraternitat?

¿Y aixís respectan las ideas los partidaris de totas las llibertats individuals possibles?

Heus aquí lo que preparan pera 'l dia que consegueixen pujar al candelero, los demócratas, republicans, liberals, etc. etc. qu' are s' estilan.

¿Y per aixó 's combat á D. Carlos VII, y sos elements absolutistas, pera caurer en lo mateix defecte que critiquèn d' aquestos?

¡Treurer un absolutisme pera posarn'hi un altre!

Ja tenen rahó 'ls que diuhen que tots son uns los partits polítichs d' una y altre especie que pretenen mangonejar nostres interessos.

Los mismos perros, con diferentes collares.

Sembla que á Montserrat y en las festas que s' han celebrat aquestos dias ab motiu del célebre Centenari de Colon, hi va haver alguna discussió bastant acalorada, entre la comissió organisadora y 'l senyor Bisbe de Barcelona, respecte á la llengua que s' emplearía dintre 'l Monastir de la Verge.

De qual discussió sorti una transacció per una y altra part consistent en tolerar los uns la llengua de reyal ordre y l' altra la llengua de la terra que guarda la histórica montanya.

Fins als peus de la Verge de Montserrat y al cor de la muntanya, s' hi ha d' anar á fer comedia predicant als catalans en llengua forastera.

¿Pero, per ventura, Deu ha manat que 's predigui á un poble en la llengua que no entengui?

Afortunadament no tots los bisbes de Catalunya pensan de la mateixa manera.

EN L' ATENEO SABADELLÉS

Atentament invitats per la Junta Directiva del «Ateneo Sabadellés» assistirem lo passat diumenge á la sessió inaugural de las classes corresponent al curs de 1892-93.

A dos quarts de deu en punt del vespre passaren á ocupar los llochs preferents en l' estrado los individuos de la Junta Directiva y d' Instrucció, professors y demés representants de las més importants associacions d' aquesta ciutat.

L' espayós saló d' espectacles del «Ateneo» se trobava plé de distingida concurrencia quant lo digne president D. Antoni Cirera y Campdepadrós declará oberta la sessió.

Lo secretari senyor Carreras doná lectura del acta reglamentaria y de varias adhessions rebudas, entre las quals recordém la del *Ateneo Tarrasense*, del gobernador interí D. Emili Vivanco, de D. Pasqual Domenech, fiscal de S. M., del Excm. Sr. D. Víctor Balaguer y de D. Joan Maluquer y Viladot.

Acte seguit lo secretari de la Junta d' Instrucció, l' aprofitat jove senyor Martí y Peydro, després de donar compte de varis acorts de la Junta, doná lectura d' una ben pensada y mellor escrita memoria, en la qual exposá los trevalls realisats durant l'any pera la bona marxa de las diferentas classes que vé sostenint l'«Ateneo», posant de relleu las moltas dificultats ab que ha hagut de lluytar, las quals ha sabut véncer la constancia dels dignes individuos que componen la Junta d' Instrucció ab aplauso del considerable número de socis inscrits en las llistas del «Ateneo».

Seguidament feu ús de la paraula lo Sr. Bedós, individuo de la Junta d' Instrucció. Comensá manifestant que no comprenent la necessitat de dirigirse á un auditori catalá en altra llengua que no sía la seva, la que sempre parla y la que mellor entén, emplearía la llengua catalana qu' es la única que deu emplearse en los actes de casa, y sobre tot en los d' aquesta Associació que tant se preocupa del bon nom de Sabadell y de la ilustració de sos fills. S' estengué en varias consideracions, demostrant las ventatjas que reporta la instrucció en las classes obreras quan aquesta revesteix la forma práctica y moralisadora, que vé practicant, fins á costa de grans sacrificis, l' «Ateneo», trayentne la consecuencia de que la instrucció moral y material es la base mes ferma del progrés y civilisació dels pobles.

Lo senyor Giralt llegí, en catalá, un ben escrit treball saturat d' atinadas consideracions sobre l' art aplicat á la industria. Demostrá la necessitat ja existent avuy dia, de que 'l fabricant sía á la vegada artista pintor pera poder donar mes amplitut á la industria y satisfer las necessitats del mercat, que existeix varietat y bon gust á la vegada. Feu ressaltar las moltas ventatjas que reportaría á la industria fabril de Sabadell y excitá al Municipi y Gremi de Fabricants pera que prestessin son valiós apoyo á la classe de teoría de teixits y acabá excitant als joves deixebles al estudi de tant important materia, ja

que son ells los qui han de conservar y fins aixecar mes alt lo bon nom industrial de Sabadell.

Seguidament feu ús de la paraula lo Sr. Trias, qui ab frasse elocuent y concisa posá de relleu la necessitat de las escolas de nit y las moltas ventatjas que reporta la instrucció á la classe obrera. Ab la elocuencia que li es característica demostrá las ventatjas que concedeix la instrucció del obrer que s' ha preocupat del estudi, ab lo qual pot ocupar los llochs mes elevats entre los de la seva industria ó mecánica y arribar á conseguir la tan bescantada emancipació social en lo bon sentit de la paraula. D' altra manera que no siga per medi de la instrucció, es del tot impossible. En un brillant período declará la necessitat de las bibliotecas per la poderosa influencia que tenen en lo desenrotllo intelectual dels obrers, y acabá combatent las escolas anarquistas y socialistas, considerantlas contrarias á la cultura y á la civilisació.

Lo Sr. president del «Ateneo» Sr. Cirera doná fi á la vetllada, declarant obert lo curs académich de 1892-93 y en un breu y ben escrit discurs demostrá las ventatjas que ha de reportarli al «Ateneo» y á Sabadell l' encertat cuadro de professors que presenta pera 'l curs qu' acabava d' inaugurarse, manifestant que per sí sol ja constituheix la mellor garantía pera la bona marxa de las escolas y satisfactoris resultats que han de percibirne los deixebles que hi assisteixen. Feu vots pera la prosperitat del «Ateneo» y acabá donant las gracias á las entitats representadas en l' acte, als socis y á la concurrrencia.

La festa resultá brillant y digna del «Ateneo», per lo que no hem d' escatimar lo nostre entussiasta aplauso als dignes indivíduos que componen las Juntas de tant important associació.

S' ESTEN LO REGIONALISME

La salvadora idea va prenent forma y amenassa acabar d' una vegada y pera sempre ab lo decrépit sistema centralista que tants y tants perjudicis ha causat á totas las nacionalitats que deixantse arrastrar per la corrent invassora, caygueren en lo parany que mes tart havía d' engabiarlas matant en flor sas energías y anular paulatinament tot lo qu' informa lo verdader caracter dels pobles lliures.

Pero, grat sia á Deu, las nacionalitats se despertan y al deixondirse y fullejar las brillants planas de sa historia, 's revifan y travallan coratjosas pera reconquerir lo perdut ó mal furtat, y aixecan ben alta la seva bandera. La bandera del regionalisme.

Y aquesta aspiració marcada de la suprema voluntat dels pobles la veyém cada dia més creixent, no tan solsament dintre dels dife-

rents pobles que componen l'Estat Espanyol, sino que passant las fronteras s' aixeca vibrant y batallador fins en aquells pobles que tant embaucats los tenía las aframallas del sistema.

Vegis sino la alocució que *La Acioun Prouvençalo*, constituhida á Marsella, ha publicat y espargit per tot lo Mitjdia de Fransa

Diu aixís.

«A tot arreu en provincias, á París y fins en lo Palau Borbó, cada dia ressona mes nodrit y més fort lo cant de guerra contra la Centralisació, contra aquesta centralisació que despulla al individuo de tota iniciativa, lo prepara per la pitjor de las servituts, y empeny al pays vers catástrofes horribles, contra aquesta Centralisació quinas etapas son marcadas en la historia per lo tractat d' Utrecht y la derrota de Rosbach, per Waterloo y per Sedan, contra aquesta Centralisació que entrega tota la Fransa al sabre d' un aventurer ó á la bossa d' un plutócrata.

»No son tan sols los filosops, los economistas y 'ls polítichs, qui reprovan aquesta Centralisació excessiva, sinó també 'ls artistas y 'ls literats. Aquesta l' acusan de haver sotstituhit l' art per la moda frívola y voluble, fruyt d' un mal gust que explota lo reclám dels talents mediocres. Algunas arrivan fins á recordar que ha sigut Brusselas qui ha venjat al marsellés Reyer del menyspreu de París, que ha sigut la Bélgica qui ha revelat á la Fransa un de sos músichs més grans.

»Certament los crits de Descentralisació son nombrosos, mes, espargits, se negan en lo golf d' humorisme qui 'ls acull; certament á tot arreu s' intentan esforsos, mes, aislats, se desfan contra la inercia dels ignorants y 'ls atachs dels interessats. Es donchs necessari cridar ensemps per fer escoltar nostra veu: «¡Visca la Descentralisació!» surte al unisson de la boca de tots los literats, de tots los artistas, de tots los pensadors y fins de tots los polítichs; cal donchs que 'ns acobléin, que unim nostras bonas voluntats, y 's podrá entrar en la lluyta, y la victoria será possible.

»Per aixó hem decidit crear *La Acioun Prouvençalo*. Compendrá seccions especials, absolutament independentas, lligadas entre ellas pe 'l fi comú de la Descentralisació. Los escriptors, en francés ó en provenzal, inaugurarían un moviment quins elements existeixen y que seria memorable. Los pintors y 'ls esculptors reconstituirían la gloriosa escola provenzal que ha donat á la Fransa y á la posterioritat los noms de Pugel, de Pau Guigou, de Daumier y de Monticelli; los músichs entrarían al Gran-Teatre conduhits pe 'l mateix Reyer. Y si 'ls erudits venían ab nosaltres, nos comptaríam las gestas de nostre passat; en tant que 'ls polítichs cercarían pe 'l pervenir la millor solució del problema descentralisador.

»Totas eixas tentativas, empresas en un moment y sots una comuna direcció, donarían per resultat una colossal manifestació de la vida provincial, avuy adormida, manifestació quins efectes serían preciosos á la llibertat del individuo, á la prosperitat de la Ciutat, y á la grandesa del pays.»

* * *

Y ara parlém de casa.

Altre prova evidentíssima del desvetllament de que havém parlat, ho es y de gran forsa, la nota de marcat regionalisme que ha donat en son discurs d' obertura de curs en la Universitat de Santiago de Galícia lo dócte catedrátich d' Hisenda pública y convensut regionalista D. Alfred Brañas.

Lo discurs, llegit, y no cal dir ben meditat, del entussiasta regionalista gallego, segons se desprén del telégrama, ha produhit fonda sensació en la regió galaica valguentli l' aplauso de las personas il-lustradas que demostran sentir, com lo senyor Brañas, la necessitat del regionalisme pera regenerar á sa abatuda pátria.

Nosaltres mentres esperém poguer apendrer ab la lectura del erudit travall del senyor Brañas, li enviém la nostra mes coral felicitació y aplaudím la energía y enteresa de carácter qu' ha demostrat ab l' acte que ns' ocupa.

Germans de Galícia, ¡avant y fora! que las causas justas s' imposan, y tart ó d'hora ha d' arrivar lo dia de sagellar lo seu triomf.

TARDOR

La tramontana udola,
udola ab tot furor,
gelant ab s' alenada
fontanas y rierols,

La tramontana udola,
udola que fa por,
tot despullant als arbres
del seu fullám hermós;
¡tot despullant la pensa
de bellas ilusions!

La tramontana udola
udola ab veu de tró,
fent batre ab sa embestida
las portas y balcons;

¡fent batre de tristesa
tots los portals del cor!

Segueix la tramontana
sempre udolant més fort
fent moure las campanas
que llensan planys de dol;
fent moure las campanas
que van tocant á morts!

AGUSTÍ VALLS Y VICENS.

NOVAS.

Lo passat dilluns morí en aquesta ciutat la agraciada nena Rosari Falguera y Doria filla de nostres particulars amichs D. Isidro Falguera y donya Francisca Doria, als qu' enviém nostre mes sentit pésam per tan dolorosa desgracia.

En la reunió celebrada 'l 27 del passat mes per la Academia de Bellas Arts d' aquesta ciutat pera la renovació de la Junta, resultaren elegits:

President, D. Narcís Giralt y Sallarés.—Vis-president, D. Antonino Oliver y Turull.—Tresorer, D. Francesch Pulit y Tiana.—Secretari, D. Joseph M.ª de Ballester.—Director artístich, D. Joan Figueras y Soler.—Sustituts, D. Joseph Massaguer y D. Tomás Salas.—Per lo cárrech de professor continuará D. Joan Vila.

S' acordá també l' ampliació del curs ab una classe de fotografía, en la que 's donarán dos llissons teórich-prácticas setmanalment que alcansarán totas las operacions que 's refereixen á dit art, inclús la noció dels últims y més perfeccionats procediments aplicats al mateix.

Además la Academia efectuará excursions pe 'ls deforas cada diumenge á fi de que 'ls deixebles pugan adquirir la práctica en lo temps d' exposició que cada clixé dega tenir.

Ab motiu de las festas del Centenari, la companyía del ferro-carril del Nort ha concedit que fins lo dia 18 del corrent vaigi de Barcelona á Tarrasa un tren especial de viatgers á las 12'43 de la nit, que arribará á aquesta ciutat á la 1'23 del matí y admeterá viatgers de las tres classes portadors de bitllets ordinaris y de preu reduhit.

L' Ajuntament de Santiago de Galicia ha subvencionat á cuatre artífices de dita ciutat pera que vaigin á Barcelona durant la vinent Exposició d' Industrias Artísticas.

En lo teatre Romea de Barcelona s' ha posat en ensaig la comedia catalana en tres actes original del celebrat autor D. Frederich Soler *L' infern á casa* y 'l cuadro de costums barceloninas *¡Qui... compra....maduixas!* del eximi escriptor D. Emili Vilanova.

Lo passat diumenge se celebrá en lo «Foment Catalanista» de Barcelona una vetllada literaria-musical que resultá molt lluhida, aixís per part de quants executaren lo programa com per la de la concurrencia, tan nombrosa y distingida, que omplía además del saló de festas totas las demés salas inmediatas. L' acte comensá ab un discurs de D. Narcís Fuster, enaltint los ideals regionalistas y finí ab un altre de D. Joseph M.ª Balil, donant las gracias al auditori.

En la secció musical la Srta. Depares executá la «dansa negra», d' Ascher; la Srta. de Leon la «Rapsodia húngara», de Litz; donya Ramona Romeu, acompanyada al violí per Sr. Nicolau y al piano pel Sr. Ferrer, cantá ab gran afinació l' «Ave-María de Gounod, distingintse además los Srs. Corrons, Cordon, Ferrer, Maymí y Ribas en las diferentas composicions que executaren. En la part literaria, llegiren poesías originals los senyors Ayné, Balil y Boloix, y de reputats catalans los senyors Ciurana, Laberny, Marsans, Nicolau y Ribas. Tots quants prengueren part en la festa foren entussiastament aplaudits pel auditori, mereixent alguns l' honor de la repetició.

La vetllada literaria-musical que en honor de Cristófol Colón ha organisat lo Centre Excursionista de Catalunya, se verificá dissapte al vespre en lo Palau de Ciencias, davant numerosa y distingida concurrencia.

Lo president del Centre senyor Rubió y Lluch, en un ben dit discurs explicá l' objecte de la sessió.

Lo senyor Rubió feu notar lo molt coneguda que es á América la literatura catalana deduhintne de aixó que es grandíssima la influencia del catalanisme en los paíssos americans de rassa espanyola.

L' orador fou molt aplaudit.

Després se llegiren poesías de la senyora donya Agnés Armengol y senyors Torras y Reyatò, Omar y Barrera, Ubach y Vinyeta, Riera y Bertrán, Alsina y Clos, y un soneto del senyor Rubió y altre traduhit al castellá per D. M. A. Caro, distingit poeta americá.

La societat coral Pau y Esperansa dirigida pel senyor Casadó, cantá varias composicions, entre ellas lo coro del mestre Serra *Primavera* y 'l del senyor Casadó *Sospirs de las flors*.

La senyoreta Canals y 'ls sanyors Tort y Salvans, executaren al piano y ab lo violí alguns trossos musicals.

La senyoreta Llorens cantá algunas de las cansons populars recullidas pel senyor Aliò, sent objecte d' una ovació al acabar de cantarlas.

Lo secretari del Centre senyor Roig y Vilardell doná lectura á un erudit travall en lo que estudiá la important figura de Fray Boil.

La vetllada terminá ab un discurs de gracias que pronunciá 'l senyor Rubió y Lluch.

Al donar compte *La Unión Vasco-Navarra* del dinar que las fraccions republicanas de Bilbao celebraren en lo Nou Teatre diu:

«Es lo que deyam fa alguns dias; los polítichs que á Viscaya venen sols tractan d' afalagar als vizcains alabant nostres furs, puix digas lo que s' vulla, la majoría dels vizcains son fueristas verdaders; los de pega son aquexos polítichs que esplotan nostras afeccions mes santas pera arrancar aplausos.»

«Lo Sr. Labra ha cantat las excelencias de nostres furs y ha dit que 'l seu ideal sería extendrels á tota la Nació espanyola. Molt podríam dir sobre la impossibilitat de portar á terme los desitjs del Sr. Labra; en aixó son mes conseqüents los federals que demanan pera cada regió lo seu propi, puix en cada regió son distints lo modo d' ésser, las necessitats, las costums. Lo que 'ns fa falta als vascongats es la reintegració de lo que 'ns han arrebassat; se tracta d' un acte de justicia, no d' un previlegi com un distingit centralista anomená á las institucions vascongadas en reunió pública.»

No cal buscar conseqüencia en los polítichs madrilenys, per que adhuc los federals, de que parla nostre estimat colega de Bilbao, tenen dintre del seu partit una important fracció que no atmet la existencia natural de las regions, y per lo tan condempna tota doctrina autonomista fora del Municipi y del Estat central.

La politica madrilenya aspira á la destrucció complerta de las antigas nacionalitats espanyolas, y com que Espanya es l' Estat dels *vice-versas*, per aixó tota política madrilenya s' anomena *nacional*.

De nostre company *La Veu del Monserrat* de Vich;

Havem vist la llista dels objectes que la nostra Diocéssis envia á la Exposició de Madrit, ab ocasió de las festas del quart Centenari del descubriment de América, y la habem copiada per donarne noticias á nostres lectors y pera que vegin que lo Bisbat de Vich estará dignament representat ab los objectes següents:

Tres creus processonals; set taulas góticas; taula pintura flamenca; altre notabilíssim quadro en taula ab la cara de Nostre Senyor; quatre frontals brodats; una casulla, mitra y altres ornaments sacerdotals; lo pica-porta de ferro forjat ab la imatge de Sant Jordi; uns encensers y una col-lecció de códices, tots ells molt bons y notables.

En aquesta Exposició demanan objectes no anteriors al sigle XIII, ni posteriors al XVI. De poderse enviar allí objectes anteriors al XIII, la Diocessis de Vich hauría sigut sens dubte una de las que hagueran ocupat lo primer

lloch, com ho demostra lo col-leccionat en lo Museu Arqueológich; mes per aixó no deixarán de cridar la atenció dels arqueólechs tots y cada un dels objectes de la llista que acabém de copiar. Molt nos alegrém que nostre Excm. Prelat hagi respost ab tanta galantería á la invitació que li han fet ab molta insistencia desde Madrit.

Nostre elegant «Teatro Principal» obrirá sas portas al públich á primers del prop-vinent Desembre ab una notable companyía de sarsuela dirigida per l' aplaudit baix cómich D. Joseph Bosch.

Lo passat diumenge tingué lloch en Das (Cerdanya) la solemne inauguració de la casa dedicada á escolas de noys y noyas y Casa de Consistorial, construhida á costas del malaguanyat escriptor catulanista D. Rosendo Arús y Arderiu.

Nostre estimat amich y company de causa l' ilustrat metje D. Lluis Carreras y Puig ha tingut la galantería d' enviarnos un folleto contenint lo discurs llegit en lo Socorro Sanitari Municipal d' aquesta ciutat lo dia 19 de Desembre de 1890.

En dit folleto que dedica son autor á sos amichs y distingits compatricis senyors D. Joaquím Torras y Pujolt, D. Francisco de P. Xercavins y Rius, se desenrotlla ab abundancia de datos y coneixements científichs varias *consideraciones generales acerca de la epidemia de tifus ocurrida en Sabadell durante el otoño de 1890.*

Felicitém al autor per son erudit travall y agrahim la deferencia de que hem sigut objecte.

Varis dels molts amichs ab que compta l' inspirat poeta don Joseph Got y Anguera, en aquesta ciutat li dedicarán avuy un banquet pera celebrar l' exit obtingut ab son drama *L' Esclau*, de qual estreno donárem compte en nostre número anterior.

Lo patriótich «Centre Catalá» d' aquesta ciutat tan bon punt s' enterá del telégrama donant compte del discurs regionalista que feu en l' acte d' obertura de curs en la Universitat de Santiago de Galicia, lo simpátich y convensut regionalista D. Alfred Brañas, acordá enviarli lo següent telégrama:—«Centre Catalá» de Sabadell, al felicitarvos per vostre discurs regionalista en eixa Universitat afirma carinyós abrás Galicia y Catalunya y fá vots pera la prompte redempció de las petitas patrias.—President, Angel Manau».—

En la reunió general de socis del Centre Catalá d' aquesta ciutat verificada l' dia 1 del corrent, á proposta de varis socis s' acordá nombar una Comissió permanent anomenada d' Excursions y propaganda catalanista, pera que 's cuidi de la organisació de las vetlladas, actes públichs, foradas ect. que s' verificarán ab motiu de las excurssions de propaganda.

Es de aplaudir tan patriótica idea.

En una reunió celebrada darrerament pe l' partit republicá democrátich federal de Barcelona á fí de tractar de las bases en que deu fonamentarse la reorganisació del citat partit, al notar varis dels indivíduos que hiassistiren, que las bases que s' llegían, eran redactadas en llengua forastera á Catalunya, protestaren de tal imposició, y no essent atesas sas reclamacions en pro de nostre matern llenguatje, sortiren de la esmentada sala.

— ANUNCIS OFICIALS —

BANCH DE SABADELL

La Junta de govern d' aquest Banch en virtut de la facultat que li confereix l' article 12 dels Estatuts socials, en sessió extraordinaria del 16 dels corrents, acordá la exacció del 5 per 100 que falta pera completar lo primer dividendo passiu ó desembolsable de 20 per 100.

Lo pago de dit 5 per 100 haurá d' efectuarse en la Caixa d' aquest Banch en los dias feyners, compresos entre 'ls 1.er y 20 del próxim mes de Novembre, y horas de 9 á 12 del matí; presentantse las accions respectivas ó los resguarts de depósit corresponents.

Los senyors accionistas que no ho verificarán puntualment incurrirán en las responsabilitats que 's determinan en l' article 13 dels esmentats Estatuts.

Sabadell 20 Setembre de 1892.—Per lo Banch de Sabadell, *l' Administrador*, Eudalt Viver.

Litografía é Imprempta de M. Brossa, Las Valls, 23.—SABADELL.

SECCIÓ DE ANUNCIS

GRAN EXPOSICIÓ "SOLER"

EN CASA DE DON ANTONI OROBITG.—RAMBLA.

COLECCIÓ DE CUADROS AL OLI DESTINATS A LA VENTA

— *PREUS REDUHITS* —

¡ÚLTIMS DIAS!

EL LLIBRE MESTRE

DICCIONARI PRÁCTICH D'ADMINISTRACIÓ É INDISPENSABLE EN TOTAS LAS OFICINAS DELS AJUNTAMENTS Y JUTJATS MUNICIPALS.

Pera sapiguer desempenyar lo càrrech de Secretari d' Ajuntament ó de Jutjat municipal basta adquirir aqueixa obra.

Ab ella no hi ha necessitat d' estudiar pera ditas carreras en cap Academia.

Conté més de 4,000 formularis pera tots los assumptos en que tingan que intervenir dits funcionaris, tan clars y terminants, que bastará un noy pera interpretarlos.

Las atribucións y obligacions dels Arcaldes, Regidors y Jutges, se troban senyaladas en la obra, la que conté al final un index en que s' indican los treballs que tenen que cumplimentar diariament los funcionaris, senyalantloshi 'l fólio del *Diccionari* ahont hi trobarán los formularis pera portarlos à cap.

La carrera del Secretariat ofereix un ampli camp pera molts joves, qual cárrech pot desempenyarse perfectament, assessorantse per medi de dita obra, en la que además de tota la llegislació s' hi troban insertats los programas oficials y probables, pera 'ls que vulguin examinarse y adquirir lo títol.

Los que desitjin adquirirlo, poden efectuarho dirigintse al director d' *El Secretariado*, en Madrid, San Mateo, 12, que 'l servirá franch de port y certificat, sempre que al fer la demanda s' acompanyi l' import de 35 pessetas, en lliuransa ú altre medi de fácil cobro; ó be en totas las principals llibrerias al preu de 40 pessetas.

Dits preus no regirán més que fins lo 15 de Setembre próxim (ampliant per consecuencia 'l terminat en 31 de Juliol), puig transcorreguda aquesta fetxa, son preu serà 'l de 50 pessetas, en totas las expendidurías.

OBSERVACIÓNS.—Dita obra consta de dos tomos voluminosos, en fólio, y va fora y luxosament encuadernada, remetentse en caixas de cartró pera presservarla d' accidents que poden deteriorarla; tot sense aument de preu.

Lo qui desitji que s'estampin sas inicials en lo llom dels tomos, pot avisarho al fer la demanda.

LITOGRAFÍA, IMPREMPTA Y GRABATS
DE
M. BROSSA

ESPECIALITAT EN TRABALLS COMERCIALS

ESQUELAS MORTUORIAS

ACCIONS, OBLIGACIONS, CHÉQUES, TÍTOLS Y BILLETS

Memorandums, Paper de cartas, Facturas, Circulars, Preus corrents, Catálechs, Tarifas, Prospectes, Marcas de fábrica, Tarjetas de visita, de envío, de participació, de naixement y casament, Calendaris, Diplomas, Programas, Mostruaris, Billets pera concerts y en general toda classe de impresions de qualseulga importancia que sian.

PLEGADORS DE CARTRÓ.

GRABATS SOBRE ACER, COURE Y PEDRA